

Nr 278.

Av herr **Pers m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående företagande av laga skiften enligt lagen den 30 april 1925 (nr 102) rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län.

I proposition nr 131 hemställer Kungl. Maj:t om riksdagens medgivande, att ett antal av högst 12 laga skiften må verkställas enligt lagen den 30 april 1925 rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län. Av den i propositionen intagna utredningen framgår, att den provisoriska lag, enligt vilken dessa laga skiften avsetts skola utföras, tillkommit efter initiativ av den s. k. Dalautredningen. Likaledes framgår, att dessa skiften närmast skola ha karaktären av provskiften för att bereda tillfälle att praktiskt pröva de grundläggande riktlinjer, som Dalautredningen ämnat i huvudsak följa vid utarbetandet av sina förslag till särbestämmelser för jorddelningsväsendet inom ifrågavarande trakter, samt att kostnaderna för skiftena huvudsakligen skola bestridas av statsmedel. De inkomna ansökningarna om laga skifte enligt förut berörda lag äro 38 till antalet, men då vissa områden, varifrån ansökan föreligger, antagas komma att sammanföras med andra till större skifteslag, har antalet laga skiften, som sålunda kunna ifrågakomma till utförande, beräknats till 25. Såväl Dalautredningen som lantmäteristyrelsen ha förordat samtliga dessa skiften till utförande, i den mån så kan ske med hänsyn till de i lagen stadgade villkoren, men Kungl. Maj:t har av kostnadshänsyn velat begränsa antalet till 12.

Då det gäller att bedöma omfattningen av den ifrågasatta skiftesverksamheten, är det först och främst att bemärka, hurusom antalet laga skiften, som komma till utförande, bl. a. blir beroende av, i vilken mån nödig anslutning vinnes bland delägarne i de skifteslag, varifrån ansökningar föreligga. Vad som i den delen kräves finnes närmare angivet i propositionen sid. 2. Endast i två fall av de 38 är erforderlig majoritet konstaterad, och även om man utgår ifrån, att de i utsikt ställda förmånliga villkoren för skiftenas utförande skola verka främjande för uppnående av nödig majoritet i många av de övriga skifteslagen, så kan givetvis icke med visshet förutses, huru många av de sökta skiftena skola kunna komma till stånd. Men det förefaller icke osannolikt, att nödig opinion kan åvägbringas i ett större antal skifteslag än 12, och i sådant fall måste en gallring företagas för att nedbringa antalet till vad i Kungl. Maj:ts förslag förutsättes. Enligt

propositionen skulle denna utgallring äga rum på så sätt, att ett skifte beviljades för varje socken, varifrån någon ansökan föreläge, varjämte för Mora och Järna socknar skulle tillkomma ytterligare ett för vardera socknen. Vad beträffar ändamålsenligheten med en reduktion efter sådana grunder må anföras, att förhållandena inom en socken mycket ofta äro så skiftande ifråga om ägoanordning och olika typer av skifteslag, att ett flertal skiften inom samma socken även ur försökssynpunkt vore väl befogade, såsom ock justitierådet Berglöf i sin inlaga påpekat. Jämväl som åskådningsmaterial för utomstående intresserade jordägare är ett provskiftes värde mindre beroende på belägenheten, då med de bekväma kommunikationer, som finnas, kännedom om skiftets resultat lätteligen sprides i vida trakter. Även i propositionen förutsättes, att flera skiften kunna komma till utförande i de socknar, varifrån ett flertal ansökningar inkommit, i den mån andra ansökningar måste förfalla. Vi hålla före, att en utgallring enbart gjord efter den administrativa indelningen icke är lämplig i här förevarande avseende. En på mera sakliga grunder gjord fördelning vore säkerligen bättre ägnad att främja syftet med dessa provskiften. Men för att åstadkomma en sådan bör icke ett alltför snävt bestämt fixerat antal ställas hindrande i vägen.

Önskvärdheten av att de tillfällen, som genom provskiftena öppnas till en livligare skiftesverksamhet i här ifrågavarande delar av Kopparbergs län, komma att till fullo utnyttjas, har livligt understrukits såväl av justitierådet Berglöf som av lantmäteristyrelsen. Sistberörda myndighet har framförallt betonat den kamerala betydelsen av dessa laga skiften och samtidigt framhållit, att deras värde ur jordredovisningssynpunkt vore helt och hållet av publik natur. För vår del vilja vi i förgrunden skjuta den stora psykologiska betydelsen av, att det intresse, som nu tydligen vaknat i här åsyftade trakter för åvägabringande av ett bättre sakernas tillstånd i fråga om jorddelningsförhållandena, icke måtte hämmas genom statsmakternas åtgöranden. Det synes oss dessutom uppenbart, att ett tillbakahållande av skiftesintresset i några av de skifteslag, varifrån ansökningar föreligga och där nödig majoritet finnes vara för handen, skulle innebära icke blott uteslutande av dessa från en förmån, som ställts i utsikt, utan även ett försittande av ett tillfälle för det allmänna att för de ifrågavarande områdena åstadkomma bättre reda i jordredovisningen; ett syfte som sedermera knappast torde kunna nås utan för staten kostsamma för rättningar, däri delägarna måste bliva relativt ointresserade parter. Vi anse fördenskull, att en begränsning av antalet laga skiften, såsom i propositionen föreslagits, icke bort göras, utan att möjlighet bör lämnas öppen till ett utnyttjande av 1925 års lag i den utsträckning, som de lokala betingelserna medgiva.

Då vi sålunda i princip ansluta oss till justitierådet Berglöfs av lantmäteristyrelsen understödda uppfattning, att samtliga sökta skiften, sammanförda till 25 skifteslag, skulle kunna få komma till utförande, förutsätta vi dock som självklart, att under alla förhållanden icke alla dessa skiften kunna komma till

stånd. Som tidigare nämnts är tillstånd till skifte alltid beroende av viss anslutning bland delägarne, och vi hålla för osannolikt, att nödig opinion bland dessa skall visa sig föreligga i alla skifteslagen. Dessutom är det slutliga bestämmandet vid skiftenas beviljande lagt i Kungl. Maj:ts hand, varigenom en eventuellt behöflig garanti redan finnes mot tillkomsten av alltför kostsamma eller i övrigt olämpliga provskiften. Att Kungl. Maj:t vid denna prövning skulle bindas vid ett på förhand bestämt antal skiften anse vi föga rationellt. Härigenom skulle Kungl. Maj:t vara förhindrad att bevilja ett antal provskiften, som något överstege det bestämda talet, även om i övrigt alla förutsättningar vore för handen och kostnaderna icke komme att nämnvärt avvika från vad i propositionen föreslagits. Vi vilja i detta sammanhang erinra, att kostnaderna stå i relation icke blott till skiftenas antal utan i minst lika hög grad till storleken och beskaffenheten i övrigt av de olika skifteslagen och att ett färre antal skiften inom stora skifteslag kan ställa sig betydligt dyrare än ett något större antal skiften av mindre omfång.

En lämplig anpassning efter de förhandenvarande omständigheterna skulle säkerligen möjliggöras, därest riksdagen medgäve utförandet av de begärda skiftena utan annan begränsning än den som kan föranledas av bestämmelserna i 1925 års lag. Då vi emellertid som sagt utgå ifrån att ett utförande av samtliga 25 skiften icke kan komma ifråga med hänsyn till framförallt skiftesvitsordet och då en viss i siffror bestämd begränsning av antalet måhända finnes önskvärd, ha vi stannat vid att förorda ett antal av högst 20. Genom ett bifall till vad vi sålunda föreslå komme Kungl. Maj:t att beredas möjlighet till en friare, på uteslutande sakliga grunder fotad prövning, huruvida ett större eller mindre antal av här berörda skiften skulle komma till stånd, utan att den uppdragna kostnadsramen därför behövde avsevärt överskridas.

På grund av vad ovan anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen med bifall i övrigt till vad Kungl. Maj:t i propositionen nr 131 föreslagit måtte medgiva, att ett antal av högst 20 laga skiften må verkställas enligt lagen den 30 april 1925 rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län.

Stockholm i mars 1926.

And. Pers.

Erik Dalberg.

Ernst Aström.

Ernst Lyberg.

S. H. Kvarnzélius.
